

Лобич Сада

БРОЈ
29Главни и одговорни уредник
ДУШАН ЧАМПРАГ

Нови Сад, 24 јула 1938

За власника и издавача одговара
ДУШАН ЧАМПРАГГОДИНА
XV

Одлуком бана г. Светислава Рајића Нови Сад је добио ново Градско веће

Нови Градски већници положили су заклетву 21 јула 1938

Одлуком бана Дунавске бановине г. Светислава Рајића, 20 јула 1938 године наименовано је ново градско веће за град Нови Сад. После доласка

директор гимназије, Никола Мирков, инжењер, др. Милан Матић, адвокат, Душан Илић, апотекар, Гавра Николић, месар, Ника Новаковић, кројач, Људе-

Г. КОСТА МИРОСАВЉЕВИЋ, председник новосадске општине господ. Косте Миросављевића на положају председника општине, било је вероватно да ће се у градском већу спровести неке важне промене. Промена у градском већу изазвала је помало и изненађење код новосадског грађанства, а и разне коментаре. Личне промене у нашем градском парламенту неће имати нарочитог утицаја на пословање наше градске управе, а нови чланови градског већа ће у неку руку освежити веће и са свежим еланом помоћи председнику г. Миросављевића и градску управу да приону важним и многобројним комуналним радовима.

Новосадско грађанство је са симпатијама и искреном радошћу примило чињеницу, да се на челу листе новоименованих градских већника налази уважени и веома спреми културни радник и писац занимљивих чланака, директор Државне мушке гимназије г. др. Бранко Магарашевић. Он је на тај начин постао нови потпредседник града, зауевши место г. дра Милоша Петровића. Ми смо уверени да ће г. др. Магарашевић у свему и савршено заменити свога претходника, коме се мора привнати да се за време своје делатности на овом важном положају, својски и несебично заузимао за унапређење општих интереса Новог Сада.

Како су одлуком г. Бана сви досадашњи чланови Градског већа разрешени дужности, за нове Градске већнике постављени су:

Г. г. др. Бранко Магарашевић,

Г. др. БРАНКО МАГАРАШЕВИЋ,
п. председник новосадске општине

вит Кекс, адвокат, Сава Вујић, економ, Игњат Гавриловић, ратар, Станко Лазвић, трговац, Живорад Богдановић, индустријалац и директор Штедионице Дунавске бановине, Владислав Јанкулов, протопрезвитер, Јован Баршоњ, столар, Стеван Радивојевић, инжењер, Арса Ивковић, трговац, Светозар Страјић, трговац, Јован Ђулум, економ, Глиша Бајаћ, економ, др. Сима Марковић, лекар, Јулије Михелс, апотекар, др. Игњат Павлас, адвокат, Фрања Цицлик, обућар, др. Золтан Салонтаи, лекар, др. Никола Перваз, адвокат, Фрања Хам, новинар, Слободан Богојевац, женски кројач, Павле-Пеција Поповић, економ, Марко Ромић, виноградар и трговац, Фрања Сврак, жупник, Ваца Матић, пензионер, Људевит Хорват, свештеник, Душан Зечевић, трговац, Лазар Дунђерски, инжењер, Сава Нишевић, трговац, Леополд Брил, трговац — инжењер Предраг Јовановић, индустријалац, Јулије Крамер, индустријалац, Станоје Шилић, опанчар, Гавра Обрадовић, ратар, Стеван Крстић, ратар, Јулије Крајачевић, трговац, Паја Ст. Јаковљевић, трговац, Бура Мишић, трговац, Ого Дернер, трговац, Трива Милитар, новинар, Оскар Паквор, инжењер, Влада Вишошевић, учитељ, Јован Дамитријевић, ратар, Август Лице, трговац, Јован Страјић, индустријалац, Јулије Франк, трговац, Лука Жикић, ратар, Стјепан Визи, виноградар и Јован Фалеп, зидар.

Укупно је одлуком г. Бана, постављено 54 градска већника.

Споменица за прославу ослобођења и уједињења

Програм за ово дело донео је недавно наш лист „Нови Сад“. Биће то књига, каже се у том програму, у којој ће сваки Новосађанин из оних светлих дана поново осетити, што је сам дао и где ће и деца и унучад видети, како се у Новом Саду овда борило, идеалисало и стварало боље време, боље прилике за удобнији живот у својем дому, како се је стварао срећнији живот у напретку нових генерација.

Без сумње леп програм у мутљагу данашњице још једном осетити слатку екстазу слободе, за којом се вековима чезнуло и коју на жалост не умемо поштовати. Децетогодишњица Уједињења Војводине са осталим деловима данашње Југославије без сумње, да је датум, коме се мора приступити чистим срцем и братском љубави. За један светли тренутак заборавити све несугласице, трзавице, приговоре и приповести о народним „мањинама“ и другим злосторним фразама. Нико у нашој лепој отаџбини не сме да се осети мањи од другог нико „мањина“, а нарочито не они, који су дали много; чак врло много.

Како данас имамо много више добровољаца, него их је било у ратовима, и много више талми-патриота, него што им рад показује, тако би се и код издавања те лепе споменице морало pazити, да не уђе много више рекламирано „васлуужних“ јунака, него што их је онда у оно мутно доба било на терену — и да не изостану баш најваслуужнији, како се то (из немарности или из пакости) у таквим приликама код нас обично практикује. Јер тада Споменица не би испунила своју задању, дала би повода новим огорчењима, разочарањима и показала би, да смо неблагодаран народ, неотмен у враћању дуга захвалности. А то не желимо бити!

По својој новинарској дужности и јер се држим оне народне: част коме част, — ја сам потражио једно лице, које се у оне хисторички епохалне дане нарочито одликовало, што је јавности познато, (нарочито оној пре 20 година) Ипак ономе господину у скромности никад није на ум пало да удеси, да се све то не заборави као што чине толики други. Моја новинарска мисија свршила се негативно. Не само да ми није дао информације, него ми је одлучно говорио, да не жели, да се јавно говори о ономе, што је

сматрао својом дужношћу као син ове земље (и ако са туђим породичним именом.) Неколико горких речи и више — ништа.

Не могу дозволити, да се леп пример одличног и пожртвованог јуначког вршења дужности прегнута, али ако моји наводи у стварицама не буду тачни, није моја кривица. Редакциони одбор „Споменице“ знаће, шта му је дужност у тој прилици. Како нисам добио дозволу, да изнесем чак ни име, ја ћу (на жалост) поштујући дискрецију личности и то прегнута.

Породица господина Н. Н. живи у Војводини и Срему већ више векова они су Немци, али господин, о коме је реч, говори тако лепим народним српским језиком, са толико чистом и књижевном фразом, да би му могао завидети понеки Србин, професор језика.

Деда и отац г. Н. Н. живели су као имућни виноградар и Черевнићу, где је за време буње (1848) његов отац у својим подрумима сакривао Србе, осећајући се одани син ове напашене земље и дајући пример поштења синовима својим. Тако се та породица (ако вредна и марљива правом германском вредношћу), ипак никад код нас обогатила није. Они су без посуда и данас, у колико их још има. Житних магната нема међу њима. Онда док је „он“ био млад, била је амбиција по немачким кућама мађарски разговарати као знак неке отмености. Он и његови никад нису тражили ту врсту отмености.

Преврат затекао је г. Н. као младог официра са службом у Петроварадину. Па кад се аустријско-мађарска војска разбегла, остала је сва брига у тврђави на њему, на младом сфидиру. И брига о храни заробљеника и преосталих домаћих људи и брига за ратне објекте и за муницију, за ред у узбуђеном грађанству. Народно веће у Новом Саду њему је поверило привремено заповедништво тврђаве као и дочекивање појединих делова аустријско-мађарске немачке војске, које су се са Солунског фронта преко Србије кретале према нашој северној граници.

Такве побеђене војске није лако дочекивати, то је јасно. Разбијене, ојађене, оне су покор за сва места, куда пролазе. Не само тврђава Петроварадин, него и мост на Дунаву требао је одлетити у зрак исто онако као што је разорен тунел у Чортановцима. Млади командант г.

Н. већ са тробојном кокардом на капи и са овлашћењем зато од Народног већа у Новом Саду дочекивао је најпре Мађаре, па Чехе и најпосле две дивизије Немаца. Јуначком присебношћу, искреним војничким поштењем и младеначком смелошћу успео је не само да преузме ратну касу од дотадањег команданта, него и да спасе драгоцене објекте и читав онај крај од војничког пустошења у те прве дане конфузних превирања, кад су масе — па и појединци — жељни пљачке. Док су толики други мислили само на личну корист из ратне конјунктуре — он није стекао другог блага, сем поштено име (за њега најдражег) поштовање својих војничких другова и поглавара а после и одликовање Краља Александра Ујединитеља. Било би интересно познавати текст те заслужене похвале и признања нашега неумрлог Краља, али на жалост и она се чува као светиња — неприступачна.

Као артилерски официр у Југословенској војци остао је г. Н. на истој линији савесног вршења дужности и очувања чести српске војске. Камо среће да му је дата прилика, да и даље својом стручном и високо моралном способношћу чини част нацији и месту, на коме је био.

У часу када се спроводе велики, конструктивни послови у свима правцима, важни по будућност наше нације и нашег заједничког дома — Југославије, у истом часу морамо признати, да је у Југословенском народу увек било културних и одличних Немаца. Част — кому част!

Међу нама живи много синова Германа (Војводина, Хрватска, Словенија). Они су увели у нашу словенску цивилизацију дух озбиљне марљивости, савесности, поштења, солидности. Поштујмо то.

Дубоки су корени, интереси и традиције, које претставља данашња политика пријатељства Германа и Словена. Устајале воде се пресуше. Наши дани су у знаку кретања, динамике. До плода се не долази скрштених руку. А добар сејач мора да зна, које му семе треба.

И ми у нашој лепој земљи, треба да тупимо оштрице заваде. Наши проблеми нису тешки. Само треба хтети. Предуслов: да смо прожети духом правде, заједничког изграђивања будућности — равноправности. У том знаку је најчвршћи бедем за драгу отаџбину.

Fiat justitia.

Зашто се јаче не полива улица Краљевића Ђорђа?

Шта вреди поливати булевар, када се не полива најживља и најпрометнија улица тога краја, где сваки час саобраћа аутобус за шtrand? То већ није прашина, већ цела Сахара, која страховито обасипа. Зар се збиља не би могло јаче поливати, три до четири пута дневно и поштедети становнике, пролазнике и купаче који се вове на шtrand од тог ужаса прашице?

Надамо се да ће надлежни мало више повести рачуна и поштедети грађане од прашице.

Шта је до сада учињено за прославу ослобођења и уједињења?

Резултат је раван нули

То се питамо ми, то питају многи, који су већ постали помало нервозни и забринути, видећи са коликом индоленцијом, лежерношћу, да не кажемо алкавошћу, неки познати третирају питање прославе нашег ослобођења и уједињења. Шта је, заиста, до данас предузето да се осигура лепа, импозантна и Војводини доликујућа прослава тог важног догађаја, који нас је пре две деценије толико завосно, обрадовао и који нам је дао потребан полет, да се сви одлучно боримо за напредак и јачање наше младе државе?

Ако размотрамо ситуацију, на ово питање ћемо добити одмах јасан одговор: још ништа, апсолутно ништа није учињено. Одржане су неке конференције, седнице, неки састанци, објављено је три-четири коминикеа преко дневне штампе и тиме је ствар готова. Познати, који су дужни да организују прославу, застали су одмах, на почетку пута, не дајући ништа, чак ни не обећавајући ништа.

Датум прославе нагло се приближује. Обим прославе треба да буде такав, да задиви, изневери па чак и изазове опште признање осталих наших покрајина. Тај обим се може остварити само тако, ако се недеља-

ма, па и месецима унапред интензивно, свестрано, много ради. Припремити јубилеј каква је прослава двадесетогодишњице ослобођења и уједињења Војводине, није нимало лака ствар. То се не решава лежерношћу и предавањем главних дужности другима.

За ову организацију су потребни агилни, веома озбиљни људи, који ће бити свесни свога тешког задатка, али не само то, они ће морати бити и умешни и свосити сву одговорност за евентуални неуспех прославе. Навикли смо да доживљујемо равне велике неуспехе, који нам доноси срамоту пред другима, па многи од нас слеже раменима, изговарајући стереотипну фразу: „То није моја ствар!“

Била би доиста велика срамота за нас Војвођане кад бисмо још неко време остали у овом погледу на мртвој тачци. Али ми смо ипак оптимисти и знамо да још има људи, који желе да створе нешто и од којих очекујемо да ће у скорој будућности заиста нешто створити и енергично поради, да наша Војводина на јесен ове године осветла образ пред целим Југословенским народом! Иначе, треба да се стидимо самих себе!

Хоће ли појевтинити станови код нас?

Питање које је постало актуелно после најновије одлуке бана Дунавске бановине Господина Светислава Рајића

Најновијом својом одлуком, бан Дунавске бановине г. Светислав Рајић је омогућио свим бановинским и државним чиновницима да из једног специјалног фонда подижу зајмове у прилично великим износима у циљу изградње свог сопственог крова над главом. Ова одлука г. Бана је наишла на опште одобравање и одушевљење код свију чиновника, који озбиљно помишљају на своју будућност и старост и захвални су госп. Рајићу, што се, у свом компликованом и тешком пословању, сетно и њих и свесрдно им помогао да себи обезбеде живот, да постану солидни, смирени и материјално усредсређени људи, који имају своју кућу, не морајући да робују вечито кућевласницима.

У вези с овом одлуком, вероватно је да ће већ идућег пролећа у Новом Саду оживети у знатној мери грађевинска делатност. Главни градитељи нових кућа у нашем граду постаће они најмање поткожени грађани, који живе од својих месечних прихода и они ће себи моћи да поласкају да су и сами постали — кућевласници. Пошто ће се почети са подизањем нових кућа у великом броју, то је сасвим лако предвидети, да ће се многи станови у старим новосадским кућама, а и у неким новоподигнутим палатама, испразнити, јер ће настати права сеоба народа.

Та појава неће остати без дејства на станаринске прилике у нашој вароши. Логично и праведно би било, да се цене станова у тој ситуацији знатно смање. У доба велике скупоће, када су намирице на новосадској пијаци баснословно скупе, скоро неплативе, пружиће нам се бар једна утеха: имаћемо јевтине станове!

И стога је одлука бана госп. Рајића добро дошла не само бановинским и државним чиновницима, него и многим другим материјално слабо обезбеденим Новосађанима: њима ће се пружити прилика да долазе до удобнијег и јевтинијег стана, а велики апетит неких кућевласника ће се намах смањити!

И тај део новосадског грађанства је захвалио бану госп. Рајићу на овом гесту, које сведочи да се погл. вар наше бановине заиста свестрано стара за добро и бољитак свију нас.

Или прашина или поплава!

Наша варош је заиста срећна! Не оскудева, такорећи, ни у чему. Ако је реч о прашици, имамо је и сувише. Ако је реч о цомбама, неуредним улицама и прорештаном тротоару, и тога чуда има доста. Позната је ствар, да ни наша канализација не може да послужи другим градовима као пример за углед. Уопште, упркос напора задњих градских управа, много се на комуналном пољу у нашем граду није постигло. Чак и изванредан напредак се може ту констатовати.

Да ли је крива за то зло градска управа? Свакако да није. Увек је тај проклети буџет по среди. Нема се финансијских могућности. Најлепши планови пропадају, што се нема довољно новаца за остварење овог или овог плана. То је велико зло. Али томе злу треба доскочити. Најважније је питање данас за Нови Сад, да се рационално реши питање канализације. То је горући проблем, који задире у интересе свију Новосађана.

Ових дана је беснела олуја, пропраћена провалом облака над Новим Садам. И шта се десило? Пошто је киша читав један сат лила као из кабла, неке веће и дуже новосадске улице биле су формално поплаване. Канализација се запушила, отказала послушност!

Словачка улица је у својој горњој половини личила тога дана на реку праву, велику. Становници тога краја су имали илувију да се налазе на обали Бегеја или Тамиша. Деца су босовога покушавала да уђу у воду, која је преплављивала цео коловоз, па чак и тротоар до кућа. На неким местима је дубина била тако велика, да су мајке забраниле својој деци да гаје по води.

У Руменачкој улици, улици Војводе Шупљикца и неким другим лепим и широким новосадским улицама било је воде толико, да се чамцима могло возити по њој.

Градски чистачи су све чинили да се ова поплава уклони. Али тек после 24 сата су ове поплаване улице поново добиле свој ранији изглед. Чатава колона вредних радника неуморно је терала воду, да би се омогућио редован улични саобраћај.

И овај случај нам доказује колико је важно и хитно да се питање канализације у нашем граду већ једном дефинитивно реши.

Појава тропске маларије у Новом Саду

Старински српски делови нашег града много су баровити. Има у њима још увек много рупчага и материјалних јама, особито у близини циглана, које су подобне, да се у њима легу комарци, преносиоци маларије, ако се пре тога и сами заразе. Пошто имамо у нашем граду најжалост много људи са неизлеченом тропском маларијом, коју су задобили у маларијским крајевима, није ништа лакше, него да се комарци заразе, па да почну ширити тропску маларију, што се све више и више и догађа.

Пре више година било је градских већника, који су указивали на опасност рупчага и материјалних јама и тражили, да се ове загну и наспу, но није ништа учињено, већ су све рупчаге и материјалне јаме само проширене, а тиме и опасност повећана. Од овога највише трпи баш наш народ.

Скрећемо пажњу градском факиату на ову појаву у нади, да ће се хитно интервенисати, да се тропска маларија не би даље ширила.

Један стари Салијчанин.

Непотизам и демократија

Непотизам је такав систем политичке организације, где се фаворизује сроднички положај т. ј. неко на политичком положају помаже своје рођаку, да се исто тако домогне политичког положаја. Ово је једна чисто примитивна — сељачка или дегенерисано-господска особина, те је и непотизам већи у овим народним срединама, које су ближе примитивном сељаштву и где има још врло мало чврстих интелегентних породица далеко од сељаштва. Два великана нашег народа Вожд Карађорђе и Кнез Милош дијаметрално су се разликовала у томе погледу. Као што код Војводе Карађорђа није било ни трупка непотизма, тако је опет Кнез Милош огрекао у непотизму. Великан светских мера, велики Наполеон Бонапарта, имао је тај недостатак до врхунца развијен, и ако није био сељак.

Познато је, да је Карађорђе био изванредно правичан човек и у вршењу правде неумољив. Основна црта демократије је правичност т. ј. оно, што народ вели, да је правда и правичност изван свега и да се не сме делати пристрасно, ако су у питању ма и рођаци. Зато је демократија виши ступањ човечанства и скоро се не може замислити, да демократија може постојати у срединама ниске културе. Демократија значи слободу и правичну утакмичу и не стварање никаквих политичких династија. Један велики недостатак покрета Јаше Томића је на пр. његова сувише велика повезаност за породицу Световара Милетића. Особито је јак непотизам у наше Хрватске браће. Мислим овде и Србе и Хрвате у Хрватској и Славонији. Старчевићи, Радићи па многобројни рођаци ближи и даљи пок. Степана Радића велики су терет на плећима народним. То је један непотизам огромних размера.

Исти такав терет су Прибишевићи. Људи, који потичу из великих породица, лакше осећају неповољан утицај непотизма. Сваки непотизам је знак декаденције и дегенерације, и узрок је травицама у здравој демократији. Световар Милетић је на пр. био највећи противник сваког непотизма и највећи поборник демократије. У томе духу су и наше установе организоване, чији је он био духовни стваралац. Обнављање управе у свима нашим старим установама у кратким периодима требало је да буде улук сваком непотизму и сваком кликаштву.

Зар није и бесмртни песник владика Раде исказао жељу у своме Горском Вијенцу, да се свако стара, да се повуче са попршта, када је на врхунцу своје снаге, и нека препусти место још свежијем од себе. То је био врхунац демократије и презирање непотизма.

У послератном животу свуда по свету раширио се коров непотизма. Разумљиво је, да тај коров много прти и у нашем друштву, где мање где више. Ништа није необично ни код нас, да политичар отац извлачи на површину своје синове или стриц своје синовце. То не одговара карактеру нашег народа. Извећу један леп пример. Постојала је у Старчеву код Павчева једна знаменита сељачка српска породица Петровића. Мита је свршио школе и постао на крају крајева директор ковнице у Шемници. Старији Жива остао је код куће и радио земљу својих отаца дубоко поштујући традиције своје поро-

дице. Био је и кнез у селу и председник црквене општине. Живео је дуго и имао одличну породицу. Док је он био активан, није се ни знало да он има и синова, који су исто тако одлични људи као што је и он и његов брат Мита, директор ковнице. Када је Жива стар и уморан сишао са попршта, његов син Миша био је близу педесет година и наједаред је изишао на површину и као политички и као просветни првак свога народа. Осим осталог подигао је и цркву у своме селу, која је столећима била само прљавор манастира Војловице. И он се држао породичних традиција, јер није дозволио својим синовима да иду пред руду. Успомена им је и данас светла.

Млад народ, као што је наш, треба да се чува сваког непотизма и да поштује и одржава све принципе демократије. Зато смо и написали ово неколико речи.

Ing. Миловој Матућ.

Пшеница, наш велики и важан проблем

Жетва у Дунавској бановини, житници Југославије, приводи се крају. Кише и хладноћа последњих дана, омеле су жетвене радове, као што су пролетњи мразеви и непогоде довеле до приличног одлагања сазревања усева. И данас се пред свима нама поставља једно велико важно, крупно и животво питање: шта ће бити са пшеницом! То питање у првом реду интересује нашег пољопривредника, нашег вредног, честитог и искусног земљорадника, који оре, копа, сеје и мучи се не само за себе него да исхрани и једну читаву земљу, па чак да створи и велике вишкове у храни, како би наша спољна трговина, захваљујући првокласним житарским артиклима, имала осигуран биланс.

И при томе нам се сада, на прагу нове пшеничне кампање намеће једно друго питање: шта ће бити са нашим земљорадником, који је својим знојем, својим мучним и непрекидним, скоро надчовечанским радом створио ново благостање, ново изобиље на пољу наше народне привреде? Изобиље, од кога ће имати сви понеке користи: и трговац који купује жито од сељака, и агент који посредује, па и сви други који имају неке везе са пољопривредном производњом.

Од тога изобиља наш вредни земљорадник ће и ове године најмање видети. Он већ сада, још пре почетка праве пшеничне кампање забринуто пита: хоће ли се осигурати бар најминималнија цена пшенице, хоће ли се омогућити сељачком сталезу да одахне, да се мало среди, да бар донекле добије награду за свој велики труд?

По свему изгледа, да ће наш вредни орач и сејач из Војводине на та питања добити негативан одговор. И ове сезоне ће се, по свој прилици, поћи старим, истим путем: потпуно слободна трговина пшеницом неће бити омогућена. Привид се опет појављује као главни заповедник на житном тржишту и кроји капу пољопривреднику

по свом нахођењу. Све нам се чини да ће се систем повлашћења великих на штету малих продужити.

Мало поседник њива, који није богзна шта пожњео, а који је у то уложио и много новаца, времена и труда, не може да чека док се на берзама и на међународним тржиштима пшенице цене повољно развијају и тако сељаку, произвођачу пшеничног зрна, осигура и већа, праведнија зарада. Он мора да хита, принуђен је да што пре прода своје жито, да би почео стару жалосну песму изнова. Ов продаје своју пшеницу у почетку сезоне када је она стварно најјевтинија. Велики капиталисти ту јевтино купљену робу смештају мирно у своје огромне магацине, скрсте руке и чекају стрпљиво, док се цене пшенице, услед немања понуде, знатно повисе. И кад та ситуација настане, ти људи, који нису видели ни плуг ни њиву, па можда ни саму купљену пшеницу, стрпају у џеп мирне душе лепо, велику зараду, док сељак и даље стење под дуговима и већ је обузет мрачним мислима за блиску будућност.

По мишљењу многих, требало би осигурати и код нас потпуно слободу трговине пшеницом. То је витално питање за наш пољопривредни сталез. То наглашују и многа пољопривредна удружења и поједини стручњаци, па и дневна штампа. То нам диктују наши првокласни привредни и социјални интереси.

Нашем земљораднику треба пружити прилику да живи као и сви остали грађани наше државне заједнице, да има исту награду за свој мукотрпни рад, као и остали и да не стење више под јармом свирепе спекулације. Крајње је време да се нашем највећем сталезу пруже бар иста права, која остали сталези већ давно уживају!

* Не заборавите, да књижара „Славија“ има све савремене књиге. Нови Сад, Пашићева и Краља Петра I. улица.

Наше историјске драгоцености*)

Наша најстарија библиотека са више дела огромне вредности стоји запуштена и заборављена

У босанској Сутјесци је избрисано и последње трагове једног славног доба. Само још гомила камења на стрмој литинци близу самостана једини је доказ, да је ту био некад славни и тврди Бобовац, који несрећни босански краљ Стјепан Томашевић предаде неверном војводи Радаку, да га брани од најезде Турске. Али Радак, изда и преда градске кључе турском паши, који га место славе и господства — стрмоглави са суре стене у дубоку провалију. За казну издаје свог краља! Ту је и гробница босанског краља Стјепана Томе, налази се у малој капели испод цркве. На десној страни капеле поред самог зида излази се гроб босанског краља Стјепана Томе.

Urna contiens ossa Stephani Thomas Regis † 1460 уклесано је на једној каменој плочи испод које је смештена гробница претпоследњег босанског краља, која данас не изгледа нимало краљевски. На једном каменом подиуму у један издубљен камен грубо отесан јајастог облика смештене су кости претпоследњег босанског краља. Преко тога је постављена тешка камена плоча.

Библиотека сутјешњанског манастира претставља у сваком случају неочењиву драгоценост. Смештена у сутерену. Ту се врло ретко завирује. По полицима смештено је око осам хиљада комада књига, међу којима добар део старих рукописа на латинском језику.

Најстарија и најскупоценија књига, која се у библиотеци налази јесте један примерак Св. Писма на латинском језику, који је штампан 1476 године. Књига је без насловне стране и прилично похабана, али још увек толико сачувана, да се може читати без тешкоћа. „Suma confessionis intitulata pacifica confientia“ од непознатог аутора такође потиче из 15 века. Почетна слова на почетку свакога поглавља рађена су руком: „миниматуре“ у разним бојама, које су и данас тако свеже, да је тешко претпоставити да их је пре пет столећа цртала непозната рука.

Има доста књига писаних словенском — босаницом. Летописи и писма, рачуни. Ти стари летописи добро ушчувани могу данас да нам објасне многе ствари боље и пластичније него ма какво историјско дело, могу да осветле многу тамну страну наше недавне прошлости.

Јелица Беловић.

*) Лист „Нови Сад“ број 37, 41, 42, 44 из 1937 године и број 7, 10, 12, 15, 19, 20, 23, 24, 26 и 27 из 1938 године.

* Ако желите да се расхладите, а не нахладите, трошите сладолед из Оријенталске сладоледнице „Охрид“, преко пута од нове зграде Банске управе, Булевар Краљице Марије 15.

* САМОХРАНА ГОСПОЂА пензионерка, тражи собу и опскрбу код исто тако саме старије госпође. Тачна плата и уредност у свему. Упитати ју редакцији „Новог Сада“.

Оснивање обућарско-кожарске набављачке задруге у Новом Саду

У нашем граду је основана Обућарско-кожарска набављачка задруга, која је почела са радом 1 јула ове године. Задруга набавља материјал за своје чланове и продаје га по најнижој цени. Задруга даје сваком обућару, папучару, опавчару и т. д. да се користи повољним задружним ценама, ако се учлањни у своју задругу.

Управа нове задруге позива све заинтересоване да морално и материјално помогну рад новог удружења приступањем у чланство. Само узајамном сарадњом и потпором могу се постићи бољи радни и животни услови. Заједничка продаја својих производа појединцама посао и води бољем напретку струке.

Задруга је основана на основу закона о привредним задругама и друштво ће имати ограничени број чланова. Члан може постати сваки пунолетни грађанин, оба пола, који слободно располаже својом имовином. У изузетном случају може постати члан задруге и лице које нема занатску радњу, а такви чланови ће се сматрати помажућим или добротворима.

Помажући члан постаје сваки онај ко уплати удео од 100 динара, а добротвор може бити свако лице који приложи задруги своту од најмање 5000 динара. Чланови задруге могу бити и правна лица и установе из области задруге, као и све занатске задруге.

ТУРИСТИЧКЕ ВЕСТИ

ДРУШТВО ФРУШКА ГОРА НОВИ САД

Излет посебним возом у Словенију

Заступство Путник у Новом Саду приређује у међувремену од 13 до 16 августа ове године друштвено путовање у Словенију са посетом Бледа, Бохињског Језера и Крањске Горе.

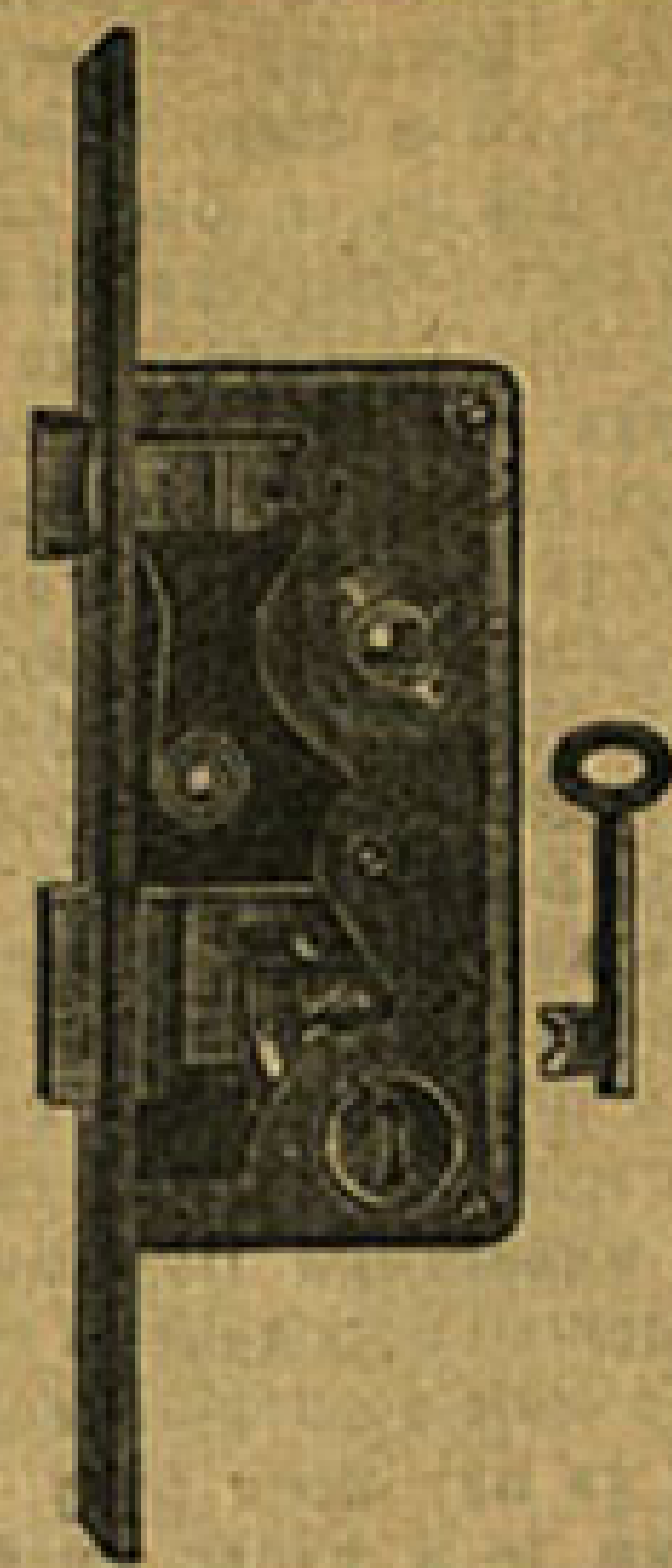
Полазак из Београда 13 августа у 18 часова, а долазак у Јасенице 14 августа у 5.30. Како ће се учесници овог излета поделити у 3 групе то ће прва група са станице Лешце—Блед поћи аутобусом за Блед; друга група пак поћи ће од Јесеница возом даље за Бистрицу Бохињско Језера, где стиже у 6.19 а трећа група путује даље за Крањску Гору, где стиже у 8.05 часова.

При повратку воз креће из Јесеница у понедељак, 15 августа у 19.30 и стиже у Београд уторак 16 августа у 7 часова.

Цена учествовања на овом излету износи Београд—Јасенице и навраг Дин. 180.— у III класи, Дин. 250.— у II класи, Вивковци—Јасенице и навраг Дин. 145.— у III класи, а Дин. 200.— у II класи.

Цена хотелских аранжмана од Дин. 70.— до 150.— према категорији хотела.

Пријаве се примају најдуже до 10 августа о. г. код свих бироа путних и месних организација Друштва Фрушка Гора.

БРАВЕ као и грађевни ОКОВ

у највећем избору

КОД

КОНТИНЕНТАЛНО К. Д.
ЗА ТРГОВИНУ ГВОЖЂЕМ
НОВИ САД

Дунавска улица број 1

Гангстерски подвиг два новосадска гимназијалца

Случај је у свему потврдио писање нашега листа „Нови Сад“

Случај који се ових дана дешава на прузи између Сарајева и Брода у возу, када су два новосадска гимназијалца, одбегла од куће, извршили на драк и веома груб начин гангстерски напад на једну учитељицу, назвао је запрепаштење у целокупној нашој јавности. Свет се згражао кад је чуо за појединости тог необичног, језивог дечачког испада.

„Нови Сад“ је већ у више махова, недавно писао колико штетно и фатално утичу на наше омладинце стрипови, детективски и петпарачки романи, гангстерски и каубојски филмови. Мали Бранко и Жарко су показали да су заиста ревносно читали ту „шувд-литературу“ и вредно посећивали биоскопе, који су приказивали гангстерске страхоте.

Сами родитељи ових егзалтираних дечака били су тешко поражени и утучени, кад су сазнали за злочин своје деце. Они су веровали у своју децу, један од њих је био чак и одличан ђак у школи. Али школа није могла да спречи те омладинце да не подлегну штетном, разорном утицају вашарске литературе и сензационалне биоскопске „културе“.

И два бадавца усудила су се да нападну одраслу девојку, учитељицу, која у својим сапутницама није могла ни слутити опасне кандидате за бандите. Али ни деца та, а још мање родитељи, могу се кривити за овај језив случај који се дешао. Данашње нервозне, скоро сасвим абнормалне привлике, у

којима живимо, криве су највише за то зло.

Треба мало више рачуна повести о томе шта ради наша данашња омладина, а шта чини, куда се креће, шта је интересује. У том погледу смо ми одрасли сасвим прилично немарни, индолентни. Цело наше друштво сноси одговорност за ове немиле појаве и сви ми треба да призмемо да се овакви страшни случајеви што ређе дешавају, па и сасвим искорене.

Нама се чини да је свет данас постао апатичан, да не мари шта ће бити од наших омладинаца, оних омладинаца, који су склони свиком злу и који би се од тога зла могли одвратити, ако би се на њих мало више припазило и водило рачуна о њиховом личном животу, о њиховим склоностима, осећањима, жељама и намерама.

Наша млада генерација се не сме занемарити. Случај Жарка и Бранка Поповића се не сме више поновити. Јер једног дана ћемо доживети још теже, веће трагедије и ми ћемо тада изненађено да се питамо: „Каква је та наша данашња омладина и зашто је таква?“ Не треба то питати, него треба радити на томе, да нам се таква питања у будуће уопште не намећу. Јер зло кад почне води далеко. А овде је реч о злу, коме се још може доскочити, ако сви будемо показали мало више добре воље, разумевања и мало јаче интересовање за наше омладинце, њихов приватан, лични живот и њихово кретање!

НОВОСАДСКИ РАЗГОВОРИ

Мале епизоде за време школских ферија. — Поверилац који није имао храбрости да инкасира дуг.

Био сам сведок ово сцене у Дунавском парку.

Неки професор наишао је у једној алеји на своја два ученика, који су школске ферије искористили обилно да скитају и да се туку са другом децом, а и међусобно. Професор је видео како се његови ђаци онако истински туку и шамарају. Пришао им је и одлучним покретима их раставио.

Затим је дохватио оног већег, јачег клипана, повукао га за уши, опалио му шамар и у ду-

ху модерне педагогике, одржао му ово мало научно предавање:

— Магарче један! Научићу ја тебе да као јачи никада не бијеш слабијег!

Поверилац једне новосадске фирме дошао је г. Ђоки, да наплати један прилично високи рачун. Г. Ђока има прилично задружну бољу половину, правог атлету. (Зли језици тврде, да гђа Мица често пропушта кроз своје крупне шаке свога непослушног мужића...) Кад се

поверилац појавио у дворишту, г. Ђока је рекао тужно, уздишућим гласом:

— Хајде, Мицо, да изведемо ову „дужничку сцену“...

Гђа Мица је одмах разумела мужа и почела га, ни крива ни дужна, онако својски да макља. Кад се инкасирант повериоца појавио на прагу, имао је шта видети. Погледао је у снажну гђу Мицу и поклецала су му колена. Отперјао је одмах из куће и путем се крстио, хвалећи Бога што и њега та горопадна Ксантиса није дочекала...

И тако се г. Ђока извукао да плати дуг. Истина по цени батина од своје жене. Али гђа Мица не прави разлику између праве туче и туче, која се инсценира због оклевања досадних поверилица.

Неки Новосађанин је отишао у лов. Кад је већ десетог века промашио, он је љутито узвикнуо:

— Сто му громава!.. И још ми неки наши новосадски ловци причају да су некада живили народи који су се подржавали само од лова! Сигурно је ту неки велики швиндл по сред!

Оглас лицитације ЗА НАБАВКУ ОГРЕВНОГ МАТЕРИЈАЛА

Краљевска банска управа Дунавске бановине у Новом Саду, на основу одлуке I бр. 17773 од 6 јула 1938 год. а сходно чл. 82—99 Закона о државном рачуноводству, одржаће на дан 11 августа 1938 г. у 11 часова у просторијама Економата, Змај Јовановићева ул. бр. 15, оферталну лицитацију за набавку 623 м³ првокласних букових цепаница, 50,50 м³ липових, односно јашикових цепаница и 183.090 кгг. првокласног кокса.

Укупна предрачунска сума је Динара 200.000 —.

Кауција је од Динара 6.000 — за понуђене букове и липове, односно јашикове цепанице, као и од Динара 6000 — за понуђени кокс, има се положити у готовом новцу у благајну Финансијског одељења Краљ. Банске управе најдаље до 10 часова одређеног дана за лицитацију. Кауција се може положити и у вредносним хартијама, номиналне вредности, стим, да се тада положи у дуплом износу горњих кауција.

Оферти таксирани са Динара 200 — у државним и са Динара 100 — у бановинским таксеним маркама, имају се у запечаћеном завоју, на коме треба навести: „Повуда за испоруку огревног материјала од понуђача Н. Н.“ и предати председнику комисије најдаље до 11 часова одређеног дана за лицитацију.

Са офертама понуђачи су дужни приказати уверење о плаћеној порези за текуће тромесечје, уверење о способности и подобности и реверс о положеној кауцији.

Услови и сва остала обавештења могу се добити у Економату Краљ. Банске управе сваког радног дана за време званичних часова.

Из канцеларије Економата Краљ. Банске управе Дунавске бановине I бр. 17773 од 6 јула 1938 године.